

PERSPEKTIVA: FOKUSI DREJT SE ARDHMES

Viti 2017, si viti i fundit i Strategjisë së Zhvillimit 2013-2017, do të përbëje një vit sfide për stafin e KLSH-së, në funksion të zhvillimit modernizimit dhe reformimit institucional, vit në të cilin ne do përgatisim Strategjinë 2018-2023, mbështetur në strategjinë e EUROSAT-t.

Aplikimi i instrumentit të matjes së performancës institucionale (PMF-SAI) e miratuar në Kongresin e Abu-Dhabi në Dhjetor të vitit 2016, na mundësoi që ne funksion te një qeverisje efektive institucionale të përcaktojmë drejt aspektet e zhvillimit institucional dhe drejtimet e progresit të KLSH-së në të ardhmen.

Nga ana tjetër aplikimi i këtij instrumenti për qëllime të vetëvlerësimit të performancës institucionale dëshmoi për përpjekjet e KLSH-së për rritjen e kredibilitetit dhe të besueshmërisë kundrejt palëve të treta si Kuvendi, media, qytetaret etj.

Mund të konfirmojmë se KLSH është radhitur ndër Institucionet Supreme të Auditimit që në mënyrë vullnetare ka përfaquar nismën e vetëvlerësimit të performancës institucionale kjo në funksion të progresit dhe avancimit në çuarjen përpara të reformave të zhvillimit, pasi kjo kornizë e matjes së performancës në mënyrë konstruktive mundëson zhvillimin e kapaciteteve institucionale në një plan strategjik, monitorimin e objektivave dhe rritjen e përgjegjshmërisë.

KLSH përgjatë vitit 2017 veprimtarinë institucionale do ta fokusojë:

Në drejtim të veprimtarisë audituese

1. Objektiv parësor dhe prioritetet i veprimtarisë audituese referuar llojeve të auditimit do të jetë:

-Konsolidimi dhe modernizimi i qasjes për *auditimet e përputhshmërisë* në të njëjtën linjë me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit ISSAI.

-Zhvillimi i *auditimeve financiare*, dhënia e opinionit për pasqyrat financiare si një hap më tej drejt përbushjes së objektivit për dhënien e opinionit për pasqyrat financiare të konsoliduara të qeverisë .

-Konsolidimi dhe rritja e numrit të *auditimeve të performances* përmes rritjes graduale të kapaciteteve profesionale dhe numerike te departamentit.

-Rritja e cilësisë dhe e numrit të *auditimeve IT* .

2. *Rritja e numrit të auditimeve pilot* të Auditimeve të Përputhshmërisë dhe Auditimeve Financiare konform procedurave të Manualit të Auditimit Financiar dhe Auditimit të Përputhshmërisë.

Përgjatë vitit 2017, KLSH do rrisë në mënyrë progresive me rreth 40 % pilotimin e auditimeve të përputhshmërisë dhe e shprehur në terma konkrete numri i auditimeve të përputhshmërisë do të rritet nga 10 auditime përputhshmërie në 14 auditime.

Numri i auditimeve pilot financiare do te dyfishohet duke e çuar ne 10 numrin e tyre përgjatë vitit 2017.

Këto objektiva janë ne një linjë me rekomandimin e adresuar nga BE që “*KLSH të rrisë numrin e auditimeve pilot financiarë/ të përputhshmërisë/ rregullshmërisë, në përputhje me manualin e përditësuar dhe standardet e auditimit të INTOSAI-t*”. (Progres-Raporti 2016 për Shqipërinë,faqe 85).

3- *Referuar auditimeve të Teknologjisë dhe Informacionit* prioritet do të jetë zhvillimi i kapaciteteve të auditimit IT nëpërmjet:

- i) Konsolidimit të Departamentit të Auditimit IT.
- ii) Rekrutimit të stafit auditues me aftesi profesionale në IT
- iii) zhvillimi dhe rritja e kapaciteteve *audituese me njohuri ne teknologjinë e informacionit ne çdo departament auditimi,*
- iv) hartimi i manualeve interaktive të auditimit IT, si dhe
- v) kryerja e një auditimi IT pilot në bashkëpunim me ekspertët e IPA

Gjatë vitit 2017, KLSH do të vijojë me rritjen e numrit të auditimeve IT në entet e sektorit publik rreth 40 % më shumë se vitit 2016.

4- *Zhvillimi i infrastrukturës dhe mjeteve të TI* gjatë procesit auditues është një nga objektivat në të cilat do të përqendrohet menaxhimi institucional përgjatë vitit 2017.

Për vitin 2017 do të implementohet projekti i menaxhimit të informatizuar të procesit të auditimit me një impakt të drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të veprimtarisë audituese dhe do të vijohet me ndërtimin e infrastrukturës kompjuterike në ambientet e reja të KLSH-se.

5- KLSH do të vijojë të *jetë partnere dhe një kontributore aktive* në fuqizimin e mirëqeverisjes financiare dhe llogaridhënies publike në funksion të promovimit të transparencës, efijencës dhe efektivitetit.

Në këtë kuadër thellimi i luftës kundër korrupsionit do të jetë në fokus të veprimtarisë tonë institucionale dhe krahas veprimtarisë audituese dhe modernizimit të tij, do të vazhdojë të thellojë luftën kundër korrupsionit, duke denoncuar aktet korruptive në publik, media, prokurori e më gjerë.

Ne funksion sa me sipër KLSH do të vijojë me zhvillimin e metodologjisë për orientimin e auditimit bazuar në riskun e mashtrimit dhe korrupsionit, duke u përqendruar në auditimin e sektorëve të ekonomisë në të cilët risku i mashtrimit dhe korrupsionit është i konsiderueshëm.

Integriteti, profesionalizmi dhe etika, themelet e veprimtarisë sonë

Besueshmëria jonë si institucion suprem auditimi, si KLSH varet nga perceptimi i qytetarëve dhe Kuvendit - dhe nga realiteti - nëse auditimet dhe raportimet tona janë kryer me integritet dhe duke respektuar fort parimet etike. Kryekontrollori i Përgjithshëm i SHBA-ve, z. Gene L. Dodaro, në leksionin e tij në Konferencën Vjetore 2013 të Shoqatës Amerikane të Administratës Publike “Elliot Richardson”, thekson: “Integriteti është aq i rëndësishëm në atë që GAO bën, sa ne kemi një çmim që nderojmë punonjësit individualisht dhe ekipet që kanë treguar një angazhim të jashtëzakonshëm në vlerën thelbësore të GAO-s që është integriteti, në kryerjen e një detyre me impakt në madh”. Dhe ne si KLSH kemi shumë për të realizuar në këtë drejtim.

Në këtë kuadër, KLSH do të angazhohet si më poshtë:

- Sigurimi i vijimësisë së implementimit të një sistemi efektiv të integritetit dhe etikës nëpërmjet zbatimit të kornizës rregullative dhe udhëzuese INTOSAINT, të Kodit të Etikës.
- Realizimi i auditimit të performancës ”Mbi vlerësimin e integritetit në institucionin e KLSH-së” në bashkëpunim me ekspertët të jashtëm të fushës.
- Monitorimi në vijimësi i risqeve dhe maturitetit të sisteme të integritetit, etikës dhe disiplinës institucionale, nëpërmjet përdorimit të instrumentit të vetëvlerësimit INTOSAINT, instrument

ky i inkurajuar për përdorim nga SAI-t, referuar Strategjisë së Zhvillimit të INTOSAI 2017-2022, miratuar nga Kongresi i ABU-Dhabit ne dhjetor 2016.

-Çmimi i Integritetit në KLSH.

-Mini peer review me OJF dhe agjenci antikorrupsion.

- Botimin e standardeve kombëtare të auditimit suprem, “The Albanian Yellow Book”, mbështetur në “Yellow Book”, Standartet e auditimit të GAO-s.

-Zbatimi i ligjshmërisë dhe praktikave më të mira të fushës në drejtim të rekrutimit, ngritjes në detyrë, trajnimit dhe zhvillimit të personelit, motivimit, marrëdhënieve dhe kushtet e punës, disiplinës.

KLSH do të vijojë me një politikë efektive të menaxhimit të burimeve njerëzore, bazuar në temën 2 të Kongresit të XXII të INTOSAI-t, “Të bashkuar në Ambicie dhe Vendosmëri”.

Në këtë drejtim KLSH do të konsiderojë dhe **dokumentin e politikave të burimeve njerëzore** dokument i cili është produkt i Projektit IPA.

Në fushën e metodologjisë dhe zhvillimit profesional

KLSH duke e konsideruar zhvillimin profesional si pjesë integrale të zhvillimit strategjik fokusi në të ardhmen do të përqendrohet në këto aspekte:

- ***Konsolidimi i komponentit të “Zhvillimit të vazhdueshëm profesional profesional”.***
- Përmirësimi i *Manualeve të Auditimit Financiar dhe të Përputhshmërisë* në një linjë me kërkesat e standardeve profesionale të auditimit ISSAI bazuar në:
 - i) Rekomandimet e adresuara nga SIGMA në përfundim të procesit të rishikimit të Manualeve, kryer përgjatë vitit 2016
 - ii) Praktikave dhe kërkesat specifike të rezultuara nga kryerja e auditimeve pilot të vitit 2016 dhe që do të vijojnë të kryhen përgjatë vitit 2017
 - iii) Sugjerimet dhe rekomandimet që do të rezultojnë nga procesi i rishikimit dhe përditësimit të manualeve ekzistuese apo vizitave studimore përgjatë implementimit të projektit IPA.
- Përgatitja e *Manualit të Auditimit të Prokurimeve Publike* në kuadrin e implementimit të projektit të financuar nga Banka Botërore.
- Zhvillimi i dy auditimeve pilot në kuadër të projektit të Bankës Botërore:
 - i) Auditim performance *“Mbi funksionimin e sistemit të prokurimeve publike në Shqipëri” si dhe*
 - ii) Auditim Përputhshmërie *“Mbi prokurimet e financuara me fondet e BE në kuadrin e projekteve IPA”*
- ***Ne funksion të konsolidimit të procesit të kontrollit dhe sigurimit të cilësisë në një linjë me ISSAI 40 përgjatë vitit 2017 do të finalizohen dokumentet si me poshtë:***
 - Përgatitja e *Dokumentit të Politikave të Menaxhimit të Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë* në të cilin përcaktohen: Objektivat e politikave, përgjegjësitë e menaxhimit, kërkesat etike, menaxhimi i burimeve njerëzore marrëdhëniet me palët e interesit etj.

-Zhvillimi i dokumentit të metodologjisë së menaxhimit të procesit i përbërë nga: Kontrolli i cilësisë, Sigurimi i cilësisë dhe Menaxhimi institucional

-*Hartimi i listave kontrolluese* (check list) për të gjitha fazat e projektit të auditimit (Planifikimi i Auditimit, Puna në Terren dhe Raportimi i Auditimit).

Këto dokumente do të testohen më pas në praktikë gjatë kryerje se auditimeve pilot në funksion të këtij procesi.

Në drejtim të zhvillimit të veprimtarisë trajnuese

- Përzgjedhja e trajnerëve në bashkëpunim me IEKA, dhe Këshillin Kombëtar të Kontabilitetit si dhe kryerja e trajnimeve të stafit të përzgjedhur për auditimet financiare bazuar në Standardet e INTOSAI-t.
- *Konsolidimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i metodologjisë së trajnimeve* në një linjë me praktikën më të mira të komunitetit të INTOSAI-t. Zhvillimi i mëtejshëm i qasjes për të vlerësuar performancën e trajnimeve në funksion të krijimit të një sistemi për të vlerësuar efektivitetin e trajnimit, progresin dhe përmirësimin e vazhdueshëm.
- Ruajtjen dhe zhvillimin e mëtejshëm të ritmeve të veprimtarisë trajnuese, duke zhvilluar trendin dinamik dhe progresiv të sigurimit të numrit të ditëve të trajnimit mbi 25 ditë trajnimi/auditues në funksion plotësimin në vijimësi të nevojave të stafit.
- Metodologjia e zhvillimit përgjatë vitit 2017 do të udhëhiqet nga *veprimtaritë kërkimore shkencore të KLSH-së* të cilat kthehen në burim parësor të trajnimit dhe zhvillimit të stafit. Gjatë viti 2017 janë parashikuar të zhvillohen *tre konferenca shkencore*:
 - i) Konferenca e V-të Shkencore e KLSH-së në bashkëpunim me SIGMA-n, “*Roli i SAI-t në luftën kundër korrupsionit*” dhe
 - ii) Konferencë Shkencore në bashkëpunim me Fakultetin Ekonomik të Universitetit të Tiranës, “*Auditimi, Qëndrueshmëri dhe Zhvillim*”.
 - (iii) *Workshopi “SAI dhe Parlamenti” me përfaqësues nga Komisioni Parlamentar për Ekonominë dhe Financat, NIK-u Polak dhe drejtues të Qendrës së Ekselencës të Zyrës së Auditimit të SHBA-së(GAO).*

Vijueshmëria e Strategjisë së Implementimit të Standardeve ISSAI.

- Interpretimi i paketës së ISSAI-ve në kontekstin shqiptar të auditimit, studimi integral i tyre dhe forcimi i kapaciteteve në drejtim të aplikimit të ISSAI-ve. Në këtë drejtim përgjatë vitit 2017 do të fillojë procesi për hartimin e Standardeve Kombëtare të Auditimit të Jashtëm Publik bazuar dhe Standardet e Zyrës së Auditimit të Shteteve të Bashkuara (GAO) libri e verdhë i cili u botua edhe në versionin shqip nga KLSH në vitin 2015.

KLSH si një zë publik dhe partner korrekt

Kryekontrollori i SHBA-ve Gene L. Dodaro, në leksionin e tij të sipërcituar thekson: “GAO është gjithashtu e angazhuar për ta informuar plotësisht publikun për punën e saj. Në fuqimisht besojmë në transparencën, në idenë se qytetarët amerikanë duhet të jenë sa më të informuar që të jetë e mundur në lidhje me performancën dhe rezultatet e qeverisë. Sipas

mendimit tim, të kuptuarit dhe mbështetja publike do të jenë jetike në adresimin e çështjeve të vështira politike që shtrihen përpara. Për këtë qëllim, GAO e raporton publikisht atë që bën. Nëse ju shkoni në internet, ju do të gjeni se pothuajse çdo raport i GAO-s dhe dëshmi në Kongres është në faqen tonë të internetit në ditën që është bërë publike”.

Të orientuara nga kjo praktikë amerikane, ne kemi përcaktuar objektivat si mëposhtë:

- Realizimi i *16 botimeve të parashikuara për 2017*, duke ruajtur dhe përmirësuar cilësinë e tyre do të vazhdojë të mbetet një prioritet për institucionin sepse ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në rritjen e kapaciteteve audituese, krahas rritjes së transparencës me publikun.
- Për këtë vit janë parashikuar 16 botime, me të cilat kolona e botimeve të KLSH-së do të arrijë shifrën 83 dhe mbeten për t'u botuar 17 tituj në vitin e ardhshëm, për të arritur në *100 botime në fund të vitit 2018 për periudhën 7 vjeçare 2012-2018*.
- Vijimësia e implementimit të Projektit IPA, për të cilin viti 2017 është viti më i rëndësishëm sepse është viti i dytë i implementimit të projektit dhe këtë vit do të finalizohen një pjesë e konsiderueshme e produkteve të projektit.
- Realizimi i *Strategjisë së Komunikimit të KLSH-së*, si produkt i Projektit IPA por njëherazi si fryt i bashkëpunimit dhe me partnerët vendas. Ne funksion të intensifikimit të komunikimit dhe institucionalizimit të bashkëpunimit midis Kuvendit dhe KLSH-së në Mars të vitit 2017 do të organizohet aktiviteti me temë “SAI dhe Parlamenti” aktivitet ky në kuadër të implementimit të projektit IPA.
- Vijimi i implementimi me projekte konkrete i marrëveshjeve të bashkëpunimit me OJF-të, shoqatat e Profesionisteve të fushës, SAI-t homologe, etj;
- Ruajta e ritmit për realizimin e aktiviteteve jashtë vendit, në mënyrë që njësoj si dy vitet fundit 2015 dhe 2016, të gjithë audituesit e KLSH-së të kenë qenë të paktën një herë jashtë vendit dhe mbi 60% e tyre 2-3 here.
- Pjesëmarrja aktive në të gjitha aktivitetet dhe Grupet e Punës së EUROSAT-t dhe INTOSAT-t;
- Intensifikimi i bashkëpunimit me Gjykatën Europiane të Auditimit (ECA) dhe Qendrën e Ekselencës së Zyres së Auditimit të Shteteve të Bashkuara (GAO).
- Realizimi me sukses i takimit të WGEA (Grupi i Punës së INTOSAT për auditimin e mjedisit) në Shqipëri, në tetor të vitit 2017;
- Implementimi i plotë i rezolutave, raporteve dhe rekomandimeve të kongreseve, konferencave dhe seminareve të zhvilluara nga INTOSAT dhe EUROSAT për përcjelljen pranë audituesve të KLSH-së të trendeve të reja të Standardeve ISSAI dhe përvojës më të mirë.

Të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri

Bazuar në temën 2 të Kongresit të XXII të INTOSAI-t, “Të bashkuar në Ambicie dhe Vendosmëri, në mbyllje të kësaj analize të veprimtarisë së KLSH për vitin 2016 garantojmë që KLSH do të vijojë të ushtrojë veprimtarinë audituese institucionale konform kuadrit kushtetues dhe ligjor bazuar ne parimet e pavarësisë, integritetit, objektivitetit, përgjegjshmërisë, interesit të publikut, profesionalizmit, bashkëpunimit dhe transparencës për te kontribuar për një qeverisje të mirë, nëpërmjet parandalimit dhe luftës pa kompromis kundër korrupsionit dhe abuzimeve në administrimin e pronës publike, rritjes së besimit të publikut dhe nxitjes së përdorimit me ekonomicitet, efikasitet dhe efikasitet të fondeve publike.

Ambicia dhe vendosmëria jonë është që në dy vitet, 2017-2018, të gjithë treguesit: dëmi ekonomik i zbuluar, indeksi i dobishmërisë, kallëzimet penale etj., do të jenë sa të tre vitet 2009, 2010,2011, të marra së bashku.

Duke ju uruar të gjithëve sukses në punën tuaj për këtë vit dhe vitin e ardhshëm, dëshiroj ta mbyll këtë analizë vjetore me një citim tjetër të Kryekontrollorit të SHBA-ve, Gene L. Dodaro, mikut të Shqipërisë, KLSH-së dhe shqiptarëve: ”Ne në GAO nuk bëjmë politika, as marrim vendime politike. Kjo i takon Kongresit. Por ne besojmë se duke u bazuar në të dhëna të shëndosha, zyrtarët publikë kanë më shumë gjasa të marrin vendime të informuara dhe të bëjnë gjënë e duhur. Ky informacion i besueshëm dhe objektiv është i nevojshëm urgjentisht sot, për shkak të shumë sfidave fiskale, sociale dhe të sigurisë me të cilat përballet kombi ynë”.